

KÚRIA

2/2022. Közigazgatási jogegységi határozat

A Kúria Közigazgatási Jogegységi Tanácsa a Kúria K.V. tanácsa által kezdeményezett jogegységi eljárásban a 2022. április 11-én megtartott ülésen meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2013. október 9-i 952/2013/EU rendelet 119. cikke szerinti vámelengedési eljárásban a bizalomvédelem elvének megfelelően a vámhatóság hibája miatt a vám akkor engedhető el, ha a jóhiszemű ügyfél a hasonló szakmai tapasztalattal rendelkező kereskedőktől elvárható gondossággal a vámhatóság hibáját – annak jellegére figyelemmel – nem észlelhette.
2. A hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az ügyfél maga is tévedésben volt.
3. A Kúria Közigazgatási Jogegységi Tanácsa megállapítja, hogy a Kúria ítélező tanácsa a Kfv.35.131/2021/6. számú közzétett határozattól eltérhet.
4. A Kúria Közigazgatási Jogegységi Tanácsa a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

[1] A Kúria Közigazgatási Kollégiumának K.V. tanácsa a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján az egységes ítélezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi indítványt terjesztett elő a Kfv.35.043/2021. számú vámügyben, mert az ítélező tanács el kíván térni a Kúria Kfv.35.131/2021/6. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől.

[2] A Kúria ítélező tanácsa a Bszi. 32. § (2) bekezdésére alapítottna a jogegységi eljárás indítványozása mellett a jogegységi határozat meghozataláig felfüggesztette az eljárást.

II.

[3] Az Európai Unió az egyes acéltermékek behozatalára vonatkozó ideiglenes védintézkedések bevezetéséről szóló 2018/1013 bizottsági végrehajtási rendelettel 2018. július 19-i hatállyal ideiglenes, majd az egyes acéltermékek behozatalára vonatkozó végleges védintézkedések bevezetéséről szóló 2019/159 bizottsági végrehajtási rendelettel 2019. február 2-i hatállyal végleges védintézkedést vezetett be. Ennek értelmében egyebek mellett korlátozta a 7213914900 vámtarifaszám alá tartozó acéltermékek Európai Unión kívülről történő behozatalát és vámkontingenst nyitott azzal, hogy az abból nem részesülő behozatalokra 25%-os mértékű kiegészítő vám fizetését írta elő.

[4] A Kúria K.V. tanácsának ügyében a közvetlen vámjogi képviselő közreműködésével eljáró felperes a 2018. augusztus 26-2018. december 3. közötti időszakban – tehát az ideiglenes, majd végleges védintézkedés bevezetését követően – 15 alkalommal a fenti vámtarifaszám alá tartozó nem uniós acéltermékek szabad forgalomba bocsátását kezdeményezte oly módon, hogy a vámáru-nyilatkozatokon 100-as preferencia kódot jelölt meg, vagyis vámkontingenst nem vett igénybe.

[5] Az elsőfokú vámhatóság határozataiban az árukat szabad forgalomba bocsátotta, az általános forgalmi adót előírta, de a vámáru-nyilatkozatoknak megfelelő 25%-os kiegészítő vámot nem szabta ki.

[6] A felperes 2018. december 20-án a fenti ügyletek vonatkozásában a vámáru-nyilatkozatok módosítása iránt terjesztett elő kérelmet, amelyben a 120-as preferencia kód megjelölésével vámkontingenst kért. Az elsőfokú vámhatóság a vámkontingens igénylését elindította, majd az Európai Unió Bizottsága illetékes vámszerve döntésének kézhezvételét követően a 2019. június 17-én hozott határozataiban a felperes terhére általános forgalmi adót és kiegészítő vámot szabott ki. Miután a vámkontingens 2018. december 27-én kimerült, a felperes abból 113 kg áru erejéig részesült, a további árumennyiségre kiegészítő vámot kellett kivetni.

[7] A felperes a fizetési határidő lejárta előtt, 2019. június 27-én a kiegészítő vám elengedése iránti kérelmet terjesztett elő az elsőfokú vámhatósághoz az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2013. október 9-i 952/2013/EU rendeletének (a továbbiakban: Uniós Vámkódex) 119. cikk (1) bekezdésére hivatkozással. Az elsőfokú vámhatóság határozataival a felperes kérelmét elutasította, az alperes határozataival az elsőfokú határozatokat helybenhagyta. Az alperesi indokolás szerint ugyan az elsőfokú vámhatóság hibájából történt a fizetendő összegnél alacsonyabb vámtartozásról szóló eredeti közlés és a felperes jóhiszemű volt, de az elengedés további konjunktív feltétele nem valósult meg, mert a felperes a vámhatóság hibáját észszerűen észrevehette.

[8] Az elsőfokú bíróság az ügyek egyesítését követően jogerős ítéletében az alperesi határozatok jogszerűségének vizsgálatára irányuló kereseteket elutasította. Az indokolásban megállapította, hogy az Uniós Vámkódex 119. cikk (1) bekezdésének második feltétele nem áll fenn, mivel a felperesnek, illetve a megbízásából eljáró közvetlen vámjogi képviselőnek a hatóság hibáját észre kellett volna vennie, mint ahogyan azt a későbbiekben magától észlelte is. Az eredeti határozatok nem a vámkontingensből való részesedést biztosító 120-as

referencia kódot tartalmazták, hanem a vámfizetési kötelezettséget jelző 100-as kódot. A felperes és közvetlen vámjogi képviselője kellő körültekintés mellett így már ezen határozatok kézhezvételekor észlelhették volna, hogy a felperes nem részesült a vámkontingensből. Az Uniós Vámkódex 119. cikke nem nevesíti azt az esetet, amikor a vámhatóság hibája mellett az ügyfél is hibázik, mint jelen ügyben a felperes, amikor elmulasztotta bejelenteni a vámkontingens iránti igényét. A felperes vámelengedési kérelme a fentiek okán is alaptalan.

[9] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Álláspontja szerint nem várható el az ügyféltől a hiba észlelése, amikor a hatóság sem veszi észre azt, hogy sorozatosan hibás határozatokat ad ki. Abból, hogy a felperes közvetlen vámjogi képviselőt vett igénybe, nem következik az, hogy a hibát észszerűen észre kellett volna vennie. Az ügyféltől nem lehet nagyobb körültekintést követelni, mint amelyet a hatóság tanúsított. A felperes megalapozottan bízhatott abban, hogy a vámhatóság a szükséges eljárásokat lefolytatta, a társaság részesült a vámkontingensben és ennek eredményeként nem került kiszabásra kiegészítő vám. Önmagában az a tény, hogy a vámhatóság elvégezte a vámkezelést, olyan körülmény, ami kizárta a felperes számára a hatósági hiba felismerését. Az ítéletből nem állapítható meg az a szempontrendszer, amely alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnek a hatósági hibát észre kellett volna vennie.

III.

[10] A Kúria K.I. tanácsa – túlnyomórészt azonos tényállás, továbbá az alkalmazott anyagi jogszabály egyezősége és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlósága mellett meghozott – Kfv.35.131/2021/6. számú ítéletében a keresetet elutasító elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, a támadott másodfokú határozatot megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte.

[11] Osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy az elsőfokú bíróság tévesen nem tulajdonított jelentőséget a vámeljárás során elkövetett vámhatósági hibának, hanem azt csupán az Uniós Vámkódex 119. cikke alkalmazásának egyik feltételeként kezelte, de nem elemezte annak lényegi jelentőségét. Márpedig az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) állandó ítélkezési gyakorlata szerint az olyan hibák alapozzák meg az utólagos vámbeszedés mellőzéséhez fűződő jogot, amelyek a hatáskörrel rendelkező hatóságok tevőleges magatartására vezethetők vissza (C-409/10. számú döntés 54. pontja, C-173/06. számú döntés 31. pontja).

[12] Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az illetékes vámhatóságok által elkövetett hiba észlelhetőségét a hiba jellege, az érintett piaci szakmai szereplők szakmai tapasztalata és az általuk tanúsított gondosság figyelembevételével kell megítélni (C-499/03.P. számú döntés 47. pontja).

[13] A vámhatósági hiba észlelhetőségét a felperes oldaláról arra tekintettel kell elbírálni, hogy a felperes a határozatok kézhezvételekor abban a tudatban volt, hogy a vámkezelést preferencia és vámkontingens igénylése alapján kérte, ezért a nulla forint kiegészítő vámot tartalmazó határozatra figyelemmel a hiba észlelése részéről okszerűen nem volt elvárható. A

Kúria a vámhatóság oldalán fellépő hibát azért tartotta meghatározónak, mert jogszerű eljárás esetén a vámkiadásra figyelemmel a felperes is időben felismerhette volna a vámáru-nyilatkozatok hibáját és időben élhetett volna a kontingens igénybevételével. Ugyanakkor a vámhatóság hangsúlyos tévedése megfosztotta a felperest a hibás vámáru nyilatkozatok korrigálásától. A vámhatósági hibát nem a hatóság, hanem a felperes megbízásából eljáró közvetlen vámjogi képviselő fedte fel.

[14] A hiba észlelésekor nem annak volt jelentősége, hogy a határozatok milyen terjedelműek, mennyire áttekinthetőek, hanem annak, hogy a felperes abban a feltételezésben volt, hogy a vámáru-nyilatkozatokban igényelt preferenciát és kontingenst. A megküldött határozatok alapján a felperes téves feltevésben volt, észszerűen a hibát nem ismerhette fel. Önmagában az a tény, hogy a felperesnek több vámkezelés során hat határozatot bocsátanak ki, amelyek mindegyike megerősíti, hogy a beadott adatok alapján ráfizetési kötelezettsége nem keletkezik, bizonyítja a probléma összetett, könnyen nem felismerhető jellegét. Ezért nem tulajdonított kiemelt jelentőséget a Kúria annak, hogy a felperes nevében egy tapasztalt vámjogi képviselő járt el, mivel a hibát alapvetően nem az ő eljárása, hanem a vámhatóság gondatlan magatartása okozta.

[15] Tévesen értékelte az elsőfokú bíróság a vámhatóság oldalán fellépő hibát, azt helytelenül nem tekintette meghatározó tényezőnek, és az észlelhetőségét a határozatok egyszerűségének, áttekinthetőségének vizsgálatára szűkítette.

[16] Az új eljárásra a Kúria előírta, hogy a felperes vámelengedési kérelmét az alperes az Unió Vámkodekx 119. cikkében írt feltételek fennállása miatt köteles teljesíteni.

IV.

[17] A K.V. tanács a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontjára alapítottn indítványozta jogegységi eljárás lefolytatását abban a kérdésben, hogy a Kfv.35.131/2021/6. számú kúriai ítélet [29]-[32] bekezdéseiben foglalt jogértelmezéstől azzal a tartalommal térhessen el, hogy egyrészt a vámelengedési eljárásban a vámelengedés iránti kérelem elbírálásakor a vámhatóság hibájának észlelhetőségét nem a mulasztó adózó egyedi tudattartalmához, hanem az érintett piaci szereplők általános tapasztalatához kell mérni, másrészt a bizalomvédelem elve alapján a hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az adózó maga is tévedésben volt a vámáru-nyilatkozat előterjesztésekor.

[18] Egyúttal az ítélkező tanács kérte annak engedélyezését, hogy eltérjen a Kúria Kfv.35.131/2021/6. számú határozatától.

[19] A jogegységi indítvány indokolása szerint az ügyben eldöntendő jogkérdés az, hogy a felperes gondatlansága – elmulasztotta a kontingensből való részesedés igénylését – az észszerű észlelhetőség szempontjából értékelhető-e a javára. Ugyanis a K.I. kúriai tanács ítéletének indokolásában abból indult ki, hogy a felperes preferencia-megjelölést illetően elkövetett tévedése a vámelengedés szempontjából észlelhetőséget kizáró, illetve befolyásoló körülmény. Azt is meg kell válaszolni továbbá, hogy az adós oldalán felmerült hiba a

vámhatóság hibájának észszerű felismerhetőségét a vámelengedésre vonatkozó szabályok szerint befolyásolhatja-e.

[20] Utóbbi kérdésre adandó válasz attól függ, hogy általában az adóstól való elvárhatóságot, vagy az adott ügy adósától való elvárhatóságot kell értékelnie a hatóságnak, illetve a bíróságnak.

[21] Az EUB ítélkezési gyakorlata szerint az illetékes vámhatóságok által elkövetett hiba észlelhetőségét a hiba jellege, az érintett piaci szereplők szakmai tapasztalata és az általuk tanúsított gondosság figyelembevételével kell megítélni. Fontos körülmény, hogy a vámhatóság elindította a kontingens-igényt, de az kimerült, ezért kellett a vámot kiszabni, nem pedig azért, mert a hatóság nem adott helyt a felperes mulasztása korrigálásaként benyújtott kérelmének. A vámfizetés elmaradása tehát először a vámhatóság hibájából állt elő, utóbb azonban már a kontingens kimerülése miatt nem volt elvégezhető vámmentesen a vámkezelés.

[22] Az Unió Vámkódex a vámhatósági hiba észlelhetőségének hiányát szabja az elengedés feltételéül. Ennek következtében a vámhatóság és a bíróság nem azt vizsgálja, hogy a vámhatóság észlelte-e a saját hibáját, hanem azt, hogy azt az importőr – jelen esetben a felperes – észlelhette-e. Utóbbi körben az észlelhetőséget nem a hatóság szakértelméhez, hanem az érintett piaci szereplők általános tapasztalatához kell mérni.

[23] A jogegységi indítványt előterjesztő tanács szerint a felperes objektíve észlelhette, hogy nem szabták ki a 25%-os kiegészítő vámot. A védintézkedés bevezetését mint acélimportőrnek ismernie kellett, a szabályozás a vámáru-nyilatkozatok benyújtása előtt lépett hatályba, az megismerhető és viszonylag egyszerű volt. Nem írható a felperes javára a saját gondatlansága, ugyanis az észszerű észlelhetőséget az adott ügy tényei alapján, azonban nem a gondatlanul eljáró adós szemszögéből, hanem az acéláru importőrökkel szemben támasztható általános, észszerűen elvárható észlelhetőség szempontjából – az EUB megfogalmazása szerint, „az érintett piaci szereplők szakmai tapasztalata alapján” – kell megítélni. Ezért a Kúria irányadó gyakorlata nem tartható, mert az a felperes gondatlanságát az észlelhetőség akadályaként értékelte. Mivel az elengedés előfeltétele, hogy a hatóság hibázzon, az észlelhetőség szempontjából nem értékelhető a felperes javára a hatósági hiba.

[24] A jogos bizalom védelmének elvével kapcsolatban sem osztotta az ítélkező tanács a másik tanács ítéletében foglaltakat, ugyanis a vámhatóság hibájából való elengedés mint jogintézmény a bizalomvédelem elvén alapul, amelyre figyelemmel maga az Unió Vámkódex rögzíti az elengedés feltételeit. Ezek fennálltát szigorúan kell értelmezni, így ezen szabályok értelmezésekor további érvként a bizalomvédelem alapelve nem alkalmazható olyan eredménnyel, hogy az Unió Vámkódexben írt feltételek hiánya ellenére tegye lehetővé a vám elengedését (C-348/89. számú ítélet 19. és 23. pontja, C-173/06. számú ítélet 31. pontja).

[25] A Legfőbb Ügyész véleményében kiemelte, hogy a hatályos szabályozással való tartalmi hasonlóság, valamint az Unió Vámkódex 286. cikk (1) és (3) bekezdései alapján a Kúria mindkét tanácsa irányadónak tekinti a vámhatóság hibájára alapított vám elengedése, illetve visszafizetése vonatkozásában az EUB által kialakított több évtizedes gyakorlatot. Ezekre a közzétett ítélet részben hivatkozik, a jogegységi indítvány pedig azokat szélesebb körben, részletesen ismerteti.

[26] Az Európai Unió a bevezetett védintézkedésekkel korlátozta az acéltermékek közösségi behozatalát, amely intézkedést felmérés előzte meg. 2018 márciusában a Bizottság 26 acéltermék-kategória behozatalára vonatkozó védintézkedési vizsgálat megindításáról szóló értesítést tett közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában. A kontingensre és a védővámra vonatkozó információ az Európai Unió hivatalos váminformációkat tartalmazó honlapján magyar nyelven is elérhető volt. Az Európai Unió területén így az acéltermékeket importáló vállalkozásokat nem érte, nem érthette váratlanul a szabályozás. Az érintett piaci szereplők – kellő gondosság mellett – tisztában lehettek a vámkontingens megnyitásával, annak igénylése feltételeivel és azzal, hogy a vámkontingensből nem részesülő behozatalokra 25% mértékű kiegészítő vám kivetése került bevezetésre.

[27] Az irányadó EUB döntésekben foglaltak alapján az a jogértelmezés fogadható el, amely szerint a vámelengedési eljárásban nem értékelhető a felperes javára a saját gondatlansága. Az Unió Vámkódex 119. cikke által megkövetelt feltételt, az észszerű észlelhetőséget nem a gondatlanul eljáró felperes szempontjából, az egyéni tudattartalmától függően kell megítélni. Ha a piaci szereplő gondatlanul nem igényelt a kontingensből, a 0% vámkiszabásra tekintettel kialakulhatott ugyan az a téves feltevése, hogy a vámkezelést preferencia és vámkontingens alapján kérte. A saját gondatlanságára alapozott feltevés azonban nem alapozza meg a vámelengedéshez szükséges tevőleges hatósági hiba megállapíthatóságát. Az EUB által folytatott gyakorlat szerint a hatósági hiba észszerű észlelhetőségét az érintett piaci szereplők általános tapasztalatához kell mérni: az acélipari piacon a huzamosabb ideje jelenlévő importőrnek mindenekelőtt igényelni kell a vámkontingensből, ennek elmulasztása, illetve a kontingens kimerülése esetén kiegészítő vámot kell fizetni. A szabályozás az acélipari importőrök által megismerhető és az összetett megítélésű szabályozáshoz képest egyszerű volt: amennyiben vámkontingens iránti kérelmet nem nyújtanak be, vagy a vámkontingens kimerült, 25% mértékű vámot kell fizetni meghatározott acéltermékek Európai Unión kívül történő behozatala esetén.

[28] A bizalomvédelem elvével összefüggésben kiemelendő, hogy az EUB gyakorlata szerint az elengedés során a feltételeket szigorúan kell értelmezni, ami az illetékes hatóság tevőleges, a hibát önmagában előidéző magatartását és a megfizetésért felelős személy általi észlelhetetlenségét feltételezi. Ez pedig jelen esetben nem rögzíthető, mert a felperes eredetileg elmulasztotta a kontingens igénybevitelére irányuló kérelem előterjesztését, de utóbb felismerte és pótolta mulasztását, eközben azonban a vámkiszabás objektív feltétele, a kontingens kimerülése bekövetkezett.

[29] A felvetett jogkérdésekre a Legfőbb Ügyész az alábbi választ adta. A vámelengedési eljárásban a vámelengedés iránti kérelem elbírálásakor a vámhatóság hibájának észlelhetőségét nem a mulasztó adózó egyedi tudattartalmához, hanem az érintett piaci szereplők általános tapasztalatához kell mérni. A bizalomvédelem elve alapján a hiba

észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az adózó maga is tévedésben volt a vámáru-nyilatkozat előterjesztésekor.

VI.

[30] Az Uniós Vámkódex 119. cikke „Az illetékes hatóság által elkövetett hibák” körében a következőket tartalmazza:

(1) A 116. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében és a 117., 118. és 120. cikkben említetteken kívüli esetekben a behozatali vagy kiviteli vám összegét vissza kell fizetni vagy el kell engedni, ha az illetékes hatóságok hibájából a vámtartozásról szóló eredeti közlésnek megfelelő összeg alacsonyabb volt a fizetendő összegnél, feltéve, hogy a következő feltételek teljesülnek:

a) az adós észszerűen nem vehette észre a hibát; és

b) az adós jóhiszeműen járt el.

(2) Ha a 117. cikk (2) bekezdésében megállapított feltételek nem teljesülnek, a visszafizetést vagy elengedést meg kell adni, ha az árukra a vámhatóság hibájából nem alkalmazták a csökkentett vagy nulla vámtételt, és a szabad forgalomba bocsátásra vonatkozó vámárnyilatkozat, amelyhez a csökkentett vagy nulla vámtétel alkalmazásához szükséges minden okmányt csatoltak, tartalmazott minden adatot.

(3) Amikor az árukra vonatkozó preferenciális elbánást igazgatási együttműködés alapján adják meg, amelyben részt vesznek az Unió vámterületén kívüli ország vagy terület hatóságai, az azon hatóságok által kiadott igazolás, amennyiben az helytelennek bizonyul, olyan hibának minősül, amelyről az (1) bekezdés a) pontjának értelmében nem tételezhető fel, hogy észre kellett volna venni.

A helytelen igazolás kiadása azonban nem jelent hibát, ha az igazolás a tények exportőr általi helytelen bemutatásán alapul, kivéve, ha nyilvánvaló, hogy a kiadó hatóságoknak tudomásuk volt vagy tudomásuknak kellett lennie arról, hogy az áru nem felel meg a preferenciális elbánásra jogosító feltételeknek.

Az adós jóhiszeműnek tekintendő, ha bizonyítani tudja, hogy az érintett kereskedelmi műveletek időtartama alatt kellő figyelmet fordított arra, hogy a preferenciális elbánás valamennyi feltétele teljesüljön.

Az adós nem hivatkozhat jóhiszeműségre, ha a Bizottság az Európai Unió Hivatalos Lapjában közleményt jelentetett meg, amelyben kijelenti, hogy kétségek merültek fel a preferenciális rendelkezéseknek a kedvezményezett ország vagy terület részéről történő alkalmazásának helyességével kapcsolatban.

VII.

[31] Az Unió Vámkódex 119. cikkének értelmezését az EUB nem végezte el. Ugyanakkor több döntést hozott a vámfizetési kötelezettséggel járó vámeljárás alá vont árukra vonatkozó behozatali, vagy kiviteli vámok utólagos beszédéséről szóló 1697/79/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: EGK tanácsi rendelet) 5. cikk (2) bekezdése, valamint a Közöségi Vámkódex létrehozásáról szóló, a Tanács 1992. október 12-i, 2913/92/EGK rendelet (a továbbiakban: Közöségi Vámkódex) 220. cikk (2) bekezdésének értelmezéséről, amely jogszabályhelyek tartalmi azonosságot mutatnak az Unió Vámkódex 119. cikkével.

[32] Az EGK tanácsi rendelet 5. cikk (2) bekezdése előírja, hogy az illetékes hatóságok eltekinthetnek az olyan behozatali vagy kiviteli vámok utólagos beszédésétől, amelyeket az illetékes hatóságok által elkövetett olyan hiba miatt nem szedtek be, amelyet a kötelezett észszerűen nem ismerhetett volna fel, miközben a kötelezett jóhiszeműen járt el, és a vámáru-nyilatkozata tekintetében betartotta a hatályos rendelkezésekben előírt valamennyi rendelkezést.

[33] Az EUB az EGK tanácsi rendelet 5. cikk (2) bekezdését értelmezte – egyebek mellett – a C-161/88. számú (Binder ügy), a C-348/89. számú (Mecanarte ügy), a C-187/91. számú (Belovo ügy), a C-153/94. és C-204/94. számú (Faroe-Seafood ügy), valamint a C-370/96. számú (Corita AVE ügy) döntéseiben.

[34] A Közöségi Vámkódex 220. cikk (2) bekezdés b) pontja értelmében a 217. cikk (1) bekezdésének második és harmadik albekezdésében említett esetek kivételével nem történik utólagos könyvelésbe vétel, ha a jogszabály szerint járó vámösszeget a vámhatóság hibájából nem vették könyvelésbe, amit a jóhiszeműen eljáró, a vámáru-nyilatkozatra vonatkozó hatályos jogszabályokban megállapított rendelkezéseket teljesítő, megfizetésért felelős személy nem észlelhetett.

[35] Az EUB a Közöségi Vámkódex 220. cikk (2) bekezdés b) pontjának értelmezését végezte el a C-499/03.P. számú (Biegi ügy), a C-173/06. számú (Agrover ügy) és a C-409/10. számú (Afasia ügy) döntéseiben.

VIII.

[36] A Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak a jogegységi indítvány megfelel, mert a Kúriának van egy olyan közzétett határozata, amelytől az ítélkező tanács el kíván térni.

[37] A Jogegységi Tanács elsődlegesen az alábbiakat hangsúlyozza. A közigazgatási hatóságok rendeltetése a normatív szabályok érvényesítése. Törvénysértő magatartás esetén az ügyfél felelőssége rendszerint objektív. Kivételesen a jogszabály előírhatja a tudattartalom valamilyen mértékű figyelembevételét, ha a jóhiszeműség, az általános gondosság (elvárhatóság) vagy a szándékosság, személyes gondosság vizsgálata szükséges. A hatóságok vonatkozásában ilyen különbségtétel egyáltalán nincs. Hibás hatósági eljárás megvalósulásakor a hatóság közjogi felelősségét általában önmagában a jogellenes magatartása kiváltja. A jogbiztonság elve a közjogban objektív elvárhatósági mércét

feltételez. Az ügyfél szempontjából a közigazgatás átlátható és kiszámítható működése akkor valósul meg, ha nem az ügyfélnek kell viselnie a hatóság tévedésének következményeit, feltéve, hogy teljesíti a vele szemben támasztott elvárhatósági mércét. Az általános elvárhatóság helyett az egyedi elvárhatóság megkövetelése az ügyféllel szemben szigorúbb lenne, az elvárást magasabb szintre helyezné, ami megnehezítené a jóhiszeműen szerzett jogainak érvényesítését. Jelen jogegységi eljárás alapját képező ügyekben a hatóság és az ügyfél egyaránt mulasztott. Vizsgálni kellett, hogy a hatóság mulasztása önmagában kizárja-e az ügyfél mulasztása körülményeinek vizsgálatát, vagy sem. Ha nem, akkor milyen ismérvek alapján, milyen felelősségi mérce szerint kell vizsgálni az ügyfél hibáját, illetve figyelembe vehető-e és milyen súllyal a hatóság hibája.

IX.

[38] A K.I. tanács jogi érvelésének alapja az, hogy az elsőfokú bíróság tévesen nem tulajdonított jelentőséget a vám eljárás során elkövetett vámhatósági hibának, hanem azt az Unió Vám kódex 119. cikke alkalmazásának egyik feltételeként kezelte, de nem elemezte annak lényegi jelentőségét (ítélet [28]). A tanács a vámhatóság oldalán fellépő hibát azért tartotta meghatározónak, mert jogszerű eljárás esetén a vám kiszabásra figyelemmel a felperes időben felismerhette volna a vámáru-nyilatkozatok hibáját és még időben élhetett volna a kontingens igénybevitelével. Ez a vámhatóság oldalán fennálló hangsúlyos tévedés viszont megfosztotta a felperest a hibás vámáru-nyilatkozatok korrigálásától (ítélet [30]).

[39] A K.I. tanács tehát az Unió Vám kódex 119. cikk (1) bekezdését akként alkalmazta, hogy a hatósági hiba észszerű felperesi észlelhetősége mint második konjunktív feltétel vizsgálatát nem önállóan, hanem az első konjunktív feltétellel, vagyis a hatósági hibával, annak tartalmi jellegzetességeivel, továbbá következményeivel együtt végezte el, és így vont le jogi következtetést.

[40] A fentieket meghaladóan a K.I. tanács kiemelten értékelte a felperes azon nyilatkozatát, hogy a hatósági határozatok kézhezvételkor abban a tudatban volt, hogy a vámkezelést preferencia és vámkontingens igénylése alapján kérte. Ebből a tanács azt a következtetést vonta le, hogy a nulla forint vámot tartalmazó határozatra figyelemmel a hatósági hiba észlelése a felperestől okszerűen nem volt elvárható (ítélet [30]). A hiba észlelésekor nem annak volt jelentősége, hogy a határozatok milyen terjedelműek, mennyire áttekinthetőek, hanem annak, hogy a felperes abban a feltételezésben volt, hogy a vámáru-nyilatkozatokon igényelt preferenciát és kontingenst (ítélet [31]).

[41] Az indítványozó K.V. tanács az Unió Vám kódex 119. cikk (1) bekezdésének alkalmazása körében a második konjunktív feltétel teljesülése vonatkozásában annak önálló – a vámhatósági hiba jellegétől független – vizsgálatát tartja szükségesnek. Továbbá a vámhatóság hibájának észlelhetősége tekintetében nem tartja értékelendőnek a vámelengedést kérő személy – jelen esetben a felperes – egyedi tudattartalmát, hanem az érintett piaci szereplők általános tapasztalatának tulajdonít jelentőséget. Az indítványozó tanács rámutatott, hogy a bizalomvédelem elve alapján a hatósági hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy a felperes maga is tévedésben volt a vámáru-nyilatkozatok előterjesztésekor.

X.

[42] A Jogegységi Tanács rámutat, az EUB a vám elengedése körében több döntésében értelmezte az Unió Vámkódex 119. cikk (1) bekezdésével tartalmilag azonos EGK tanácsi rendelet 5. cikk (2) bekezdését és a Közösségi Vámkódex 220. cikk (2) bekezdését. Az elengedés konjunktív feltételeinek egymáshoz való viszonyát, ezen belül az illetékes vámhatóság által elkövetett hiba és annak ügyfél általi észlelhetősége összefüggését, a két feltétel egymásra hatását az EUB vizsgálta.

[43] Az EUB több ítéletében elemezte a vámelengedést kérő ügyfél hibája fennállása vizsgálatának szempontjait, rögzítve az erre irányadó elveket (Mecarante ügy, Faroe-Seafood ügy, Afasia ügy). Azonban nem hozott döntést abban, hogy egyfelől ki lehet-e zárni a hatósági hiba észlelhetőségét azon az alapon, hogy az ügyfél maga is tévedésben volt a vámáru-nyilatkozata előterjesztésekor, másfelől az ügyfél gondatlansága – elmulasztotta a kontingensből való részesedés igénylését – az észszerű észlelhetőség szempontjából miként értékelendő.

[44] Az EUB döntéseiben meghatározta, hogy a vámhatóság által elkövetett hiba ügyfél általi észlelhetősége körében – Unió Vámkódex 119. cikk (1) bekezdés a) pont – melyek a figyelembe veendő szempontok. Ezek között három szempontot azonosított, amelyek a következők: a vámhatósági hiba jellege, az érintett piaci szereplő(k) szakmai tapasztalata és az általa (általuk) tanúsított gondosság (Belovo ügy 17., Faroe-Seafood ügy 99., Biegi ügy 47., Agrover ügy 32. pontjai).

[45] A hiba jellege vonatkozásában az EUB kifejtette, azt a szóban forgó szabályozás összetettsége vagy éppen ellenkezőleg, annak kellőképpen egyszerű volta és azon idő alapján kell megítélni, ameddig a hatóság hibája fennállt (Belovo ügy 18., Faroe-Seafood ügy 100., Biegi ügy 48., Agrover ügy 32.pontjai).

[46] A fentiekből következően a vámhatósági hiba jellege (természete) a vámelengedést kérő személy általi észlelhetőség megítélése során – az EUB döntéseiből levezethetően – jelentőséggel bír, vagyis a K.I. tanács azt helyesen vonta a jogvita elbírálásakor az értékelési körébe.

XI.

[47] Az érintett piaci szereplő(k) tapasztalatával, mint a hiba észlelhetőségénél vizsgálandó egyik szemponttal az EUB több ítéletében foglalkozott. (Binder ügy 22., Belovo ügy 19., Faroe- Seafood ügy 102., 104., Biegi ügy 55.pontjai).

[48] Ezek szerint a kereskedő szakmai tapasztalata körében a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az érintett kereskedő olyan kereskedő-e, akinek tevékenysége alapvetően import- és exportműveletekből áll, és hogy rendelkezett-e már bizonyos tapasztalattal a szóban forgó áru kereskedelmével, különösen, hogy a múltban végzett-e olyan hasonló ügyleteket, amelyek esetében az adóelőlegeket helyesen számították ki.

[49] Egy import-export műveletekkel foglalkozó társaság nem támaszthat jogos elvárást az alkalmazandó vámtételre vonatkozóan abból a tényből, hogy létezik egy bizottsági javaslat, amelyben ez a vámtétel szerepel, és abból a tényből, hogy azt egy nemzeti tarifakézikönyvbe foglalták. Ezért nem tűnik észszerűtlennek elvárni, hogy ez a kereskedő az irányadó hivatásos lapok olvasása révén tájékozódjon az általa végzett műveletekre alkalmazandó közösségi vámról.

[50] Az érintett piaci szereplőknek a szóban forgó termékek kereskedelme terén szerzett tapasztalatát nem lehet figyelembe venni akkor, ha a hibát a legmagasabb szintű nemzeti hatóságok követték el és azt csak több hetes késéssel javították ki a piaci szereplők kezdeményezésére. Ezért az érintett társaságoknak nem vethető a szemére, hogy nem tettek eleget az őket terhelő gondossági kötelezettségnek azzal, hogy az importműveletek lebonyolítása előtt írásban nem fordultak az illetékes hatóságokhoz.

[51] A Jogegységi Tanács megítélése szerint – az EUB döntéseinek hivatkozott pontjait is értékelve – a hatóság hibája nem zárja ki az ügyféli mulasztás körülményeinek vizsgálatát, továbbá a vámhatóság hibájának észlelhetőségét nem a vámelengedést kérő ügyfél egyedi tudattartalmához kell mérni, hanem az érintett kereskedő(k) szakmai tapasztalatához és az általa (általuk) tanúsított gondosság mértékéhez, figyelemmel a hiba jellegére.

[52] A fentiekből következően a vámhatóság hibája miatt a vám akkor engedhető el, ha a jóhiszemű ügyfél a hasonló szakmai tapasztalattal rendelkező kereskedőktől elvárható gondossággal a vámhatóság hibáját – annak jellegére figyelemmel – nem észlelhette.

XII.

[53] Az EUB a bizalomvédelem elvével kapcsolatos álláspontját számos döntésében kifejtette, így többek között a Mecanarte ügy 19., 23. és az Agrover ügy ítéletének 31. pontjában.

[54] Eszerint az EGK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése a kötelezett azon jogos elvárásának védelmét szolgálja, hogy a vámok beszédéséről vagy a vámok beszédésének megtagadásáról szóló határozat alapjául szolgáló valamennyi információ és szempont helyes legyen. A kötelezett jogos elvárásai csak akkor élvezik ezt a védelmet, ha az illetékes hatóságok maguk teremtették meg a kötelezett elvárásainak alapját. Ezért a vámok utólagos beszédésének elengedésére való jogosultságot csak az olyan hibák keletkeztetik, amelyek az illetékes hatóságok tevékenységének tulajdoníthatók, és azokat a kötelezett észszerűen nem ismerhetett fel.

[55] A Közös Vámkódex 220. cikk (2) bekezdés b) pontjának az a célja, hogy védelmezze a megfizetésért felelős személynek a vám beszédéséről vagy annak mellőzéséről szóló határozat alapjául szolgáló valamennyi körülmény megalapozottságába vetett jogos bizalmát. Azonban a megfizetésért felelős személy jogos bizalma kizárólag akkor méltó az e rendelkezés által biztosított védelemre, ha maguk az illetékes hatóságok adtak alapot erre a bizalomra. Tehát csak olyan hibák alapozzák meg az utólagos vámbeszédés mellőzéséhez

fűződő jogot, amelyek az illetékes hatóságok tevőleges magatartására vezethetők vissza, és a megfizetésért felelős személy azokat észszerűen nem észlelhette.

[56] A K.I. tanács ítéletének [28] bekezdésében idézte az Agrover ügy ítéletének 31. pontját. Ezen túl a bizalomvédelem elvéhez kapcsolódóan az ítélete megállapítást nem tartalmaz ebben a körben. Döntése [30]-[31] bekezdésében a vámhatósági hiba adózó általi észlelhetősége megítélésénél a vámhatóság hibáját és az adózó mulasztását a K.I. tanács a tényállás mérlegelése során különböző súllyal vette figyelembe.

[57] A Jogegységi Tanács rámutat, az idézett EUB döntésekből is levezethetően a bizalomvédelem elvének alkalmazása nem jelenti azt, hogy az ügyfél gondatlansága – vagyis, hogy elmulasztotta a kontingensből való részesedés igénylését – a vámhatósági hiba észlelhetősége körében a javára értékelhető. A hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az ügyfél maga is tévedésben volt.

XIII.

[58] A Jogegységi Tanács hangsúlyozza, a jogegységi határozatban – az indítványban meghatározott körben – a vámelengedésre vonatkozó általános megállapítások kerültek rögzítésre, amelyek lehetőséget biztosítanak a K.I. tanács konkrét ügyben hozott határozatától való eltérésre.

[59] A Kúria Közigazgatási Jogegységi Tanácsa a jogegységi indítvány és a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontjára alapítottan eljárva a rendelkező részben foglaltak szerint határozott a Bszi. 40. § (2) bekezdésének megfelelően.

[60] A Jogegységi Tanács a Bszi. 42. § (1) bekezdését alkalmazva a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a Bíróági Határozatok Gyűjteményében, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi.

[61] A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2022. április 11.

Dr. Varga Zs. András s.k.

a Jogegységi Tanács elnöke

Dr. Sugár Tamás s.k.

Dr. Darák Péter s.k.

előadó bíró

bíró

Dr. Hajnal Péter s.k.

Dr. Heinemann Csilla s.k.

bíró

bíró

Dr. Kurucz Krisztina s.k.

Dr. Stefancsik Márta s.k.

bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

Kis Roxána

tisztviselő